

Beleidsplan AI voor het Stafbureau van het Samenwerkingsverband

1. Inleiding

Kunstmatige intelligentie (AI), en in het bijzonder generatieve AI, ontwikkelt zich snel. AI kan helpen om sneller teksten te schrijven, ideeën te verzamelen en informatie te ordenen. AI biedt kansen voor efficiënter werken, inspiratie en betere ondersteuning van scholen en ketenpartners. Tegelijkertijd zijn er risico's zoals afhankelijkheid, onbetrouwbare uitkomsten en privacyvraagstukken. Dit beleidsplan biedt kaders voor verantwoord gebruik van AI binnen het stafbureau van SWV Helmond-Peelland PO.

Context SWV Helmond-Peelland PO en AI-gebruik

Het Samenwerkingsverband Helmond-Peelland PO zet zich in voor passend onderwijs voor alle leerlingen in de regio Helmond-Peelland. Dit betekent onderwijs dat aansluit bij de individuele onderwijsbehoeften van kinderen, met aandacht voor inclusie, samenwerking met jeugdhulp en zorg, en het voorkomen van thuiszitten.

Het stafbureau vervult hierin een coördinerende en beleidsmatige rol. AI kan het werk van het stafbureau ondersteunen door:

- **Efficiënte beleidsontwikkeling en rapportage**, bijvoorbeeld bij het structureren en samenvatten van documenten.
- **Inspiratie en ondersteuning bij complexe vraagstukken**, zoals het ontwikkelen van scenario's of het voorbereiden van overleg.
- **Versterking van samenwerking en kennisdeling** binnen het netwerk van scholen en ketenpartners.

Verantwoord gebruik van AI binnen SWV Helmond-Peelland PO

Binnen het SWV Helmond-Peelland PO werken we met gevoelige en bijzondere persoonsgegevens, zoals informatie over leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften, ouders en onderwijsprofessionals. Denk hierbij aan ondersteuningsvragen, TLV-aanvragen en ontwikkelingsperspectieven. Het is van groot belang dat we zorgvuldig omgaan met deze gegevens en dat privacy, vertrouwelijkheid en gelijke behandeling altijd gewaarborgd blijven.

Daarom geldt: **AI wordt nooit toegepast op documenten die persoonsgegevens of vertrouwelijke informatie bevatten.** Het stafbureau heeft hierin een voorbeeldfunctie en draagt verantwoordelijkheid voor het veilig en transparant inzetten van technologie.

Dit beleidsplan biedt kaders voor het verantwoord integreren van AI in het werk van het stafbureau. Het gebruik van AI mag nooit leiden tot risico's voor privacy, vertrouwelijkheid of ongelijkheid. Alle

toepassingen moeten voldoen aan wettelijke vereisten en ethische richtlijnen, zodat we technologie inzetten op een manier die past bij onze maatschappelijke opdracht en zorgplicht.

We baseren ons hierbij op drie belangrijke bronnen:

- De **EU AI Act**: Europese wetgeving die AI-toepassingen indeelt op risico.
- De **Gids AI-verordening** van de Nederlandse overheid: een praktische handleiding voor organisaties.
- De **Onderwijs Orakel-gids**: een hulpmiddel voor scholen en onderwijsprofessionals over verantwoord AI-gebruik¹

2. Strategisch deel – Kaders en uitgangspunten

2.1 Principes

- **Mens centraal**: AI ondersteunt, maar vervangt geen menselijk vakmanschap. Creativiteit en sociale interactie blijven leidend.
- **Eigen regie**: AI is een hulpmiddel, geen beslisser. Medewerkers blijven verantwoordelijk voor keuzes.
- **Voorkom bias**²: AI kan vooroordelen versterken. We kiezen toepassingen die inclusiviteit bevorderen.
- **Begrip van AI**: Basiskennis over werking en risico's is essentieel. Een aanspreekpunt binnen het stafbureau ondersteunt hierbij.
- **Privacy en vertrouwelijkheid**: Geen persoonsgegevens of vertrouwelijke informatie in open AI-tools.
- **Bewust gebruik**: AI ondersteunt bij tekstbewerking en ideeënvorming, maar eindproducten worden door mensen gevalideerd.
- **Transparantie**: Vermeld AI-gebruik in documenten en spreek af waar AI wel/niet wordt ingezet.

2.2 Randvoorwaarden

- **Scholing**: Jaarlijkse bijscholing in AI-geletterdheid én specifieke scholing per toepassing.
- **Infrastructuur**: Gebruik van goedgekeurde, veilige AI-platforms.
- **Pilots**: Nieuwe toepassingen eerst testen met vooraf geformuleerde doelen en toetsingscriteria.
- **Evaluatie**: Jaarlijkse evaluatie van beleid en praktijk.

2.3 Verantwoordelijkheden

- **MT stafbureau**: Stelt kaders en bewaakt naleving.
- **Medewerkers**: Gebruiken AI binnen afgesproken kaders.

¹ Een toelichting op de begrippen en bijbehorende bronnen staan opgenomen in de bijlage

² Zie bijlage 2 voor toelichting

- **IBP coördinator:** Bewaakt veiligheid en privacy. Deze rol wordt vervuld door de Bestuurssecretaresse van het stafbureau.
- **Aanspreekpunt AI:** Ondersteunt collega's en deelt kennis. Deze rol wordt eveneens vervuld door de Bestuurssecretaresse van het stafbureau. (IBP coördinator)
- **Functionaris Gegevensbescherming:** Ziet toe op naleving van AVG en AI-wetgeving.

3. Keerzijden van AI

AI biedt kansen, maar kent ook keerzijden. We benoemen deze keerzijden expliciet in dit beleidsstuk ter bewustwording en om medewerkers te informeren over de maatschappelijke en ethische context van AI:

- Hoog energie- en waterverbruik.
- Kansengelijkheid door betaalde vs. gratis tools.
- Machtstoename van experts t.o.v. niet-experts.
- Uitbuiting van arbeidskrachten bij dataverwerking.
- Bias in trainingsdata (culturele en etnische vertekening).
- Foutieve informatie zonder waarschuwing.
- Afname van vaardigheden zoals formuleren en creatief denken.
- Onduidelijkheid over datagebruik en privacy.
- Oncontroleerbare bronnen en auteursrechtelijke risico's.
- Risico op misbruik door kwaadwillenden.
- Rat race tussen big tech-bedrijven.
- Gebrek aan transparantie over werking van AI.
- Beperkte beschikbaarheid van gratis tools.

4. Wettelijk kader – EU AI Act

Op basis van de risicoclassificatie uit de EU AI Act hanteert het SWV de volgende uitgangspunten:

- **Onaanvaardbaar risico:** AI-toepassingen die onder deze categorie vallen worden niet gebruikt binnen het SWV. Dit betreft bijvoorbeeld systemen die gedrag manipuleren, emotieherkenning toepassen of sociale scores toekennen. Deze toepassingen zijn wettelijk verboden en ethisch onwenselijk.
- **Hoog risico:** Voor toepassingen zoals leerlingvolgsystemen (KindKans) of automatische toetsbeoordeling geldt dat het SWV deze alleen inzet als er sprake is van:
 - Volledige transparantie over de werking van het systeem.
 - Menselijk toezicht bij alle beslissingen.
 - Documentatie van het gebruik en de werking.
 - Een vooraf uitgevoerde risicoanalyse. Deze toepassingen worden alleen gebruikt als ze voldoen aan alle wettelijke eisen én passen binnen de visie van het SWV op passend onderwijs.

- **Beperkt risico:** AI-systemen zoals chatbots of virtuele assistenten mogen worden ingezet, mits gebruikers duidelijk geïnformeerd worden dat ze met een AI-systeem communiceren. Het SWV zorgt voor heldere communicatie en waarborgt dat deze systemen geen persoonsgegevens verwerken.
- **Minimaal risico:** Toepassingen zoals tekstsuggesties, spellingscontrole en samenvattingen mogen worden gebruikt, mits:
 - De uitkomsten worden gecontroleerd door medewerkers.
 - Het gebruik van AI wordt vermeld in documenten waar relevant.
 - Er geen vertrouwelijke of persoonlijke gegevens worden ingevoerd.

Door deze aanpak borgt het SWV dat AI op een veilige, transparante en verantwoorde manier wordt ingezet, passend bij de missie om ieder kind een passende plek in het onderwijs te bieden.

5. Praktisch deel – Werkafspraken

Toegestaan gebruik

- Brainstormen en inspiratie opdoen.
- Teksten structureren, samenvatten of herschrijven.
- Ondersteuning bij rapportages en beleidsnotities (met menselijke eindredactie).
- Ideeën ontwikkelen ter voorbereiding van overleg.
- Opstellen van formats, verslagen, memo's en beleidsvoorstellen.
- Voorbereiden van presentaties en visuele samenvattingen.
- Analyseren van openbare beleidsdocumenten (zonder persoonsgegevens).

Let op: Geen persoonsgegevens of vertrouwelijke informatie invoeren. Controle vooraf is noodzakelijk.

Verboden gebruik

- Invoeren van persoonsgegevens of vertrouwelijke documenten.
- Ongecontroleerd overnemen van AI-output.
- Besluitvorming overlaten aan AI.
- Gebruik van niet-goedgekeurde AI-tools.
- Toepassen van AI op TLV-aanvragen, OPP's of leerlingdossiers.
- Gebruik van AI voor het beoordelen van casuïstiek of het adviseren over individuele leerlingen.

Werkwijze

- Controleer altijd de uitkomst op betrouwbaarheid.
- Vermeld AI-gebruik in rapporten.
- Overleg bij twijfel.
- Raadpleeg privacy officer (Bestuurssecretaresse) bij vragen.

6. Implementatie en Evaluatie

- **Voorjaar 2026:** Scholing personeel en inventarisatie AI-tools.

- **Juni 2026:** Richtinggevend kader beschikbaar.
- **Schooljaar 2026–2027:** Eerste volledige evaluatie en bijstelling.
- **Jaarlijks:** Rapportage over AI-gebruik, risico's en resultaten.

7. Slot

AI is een krachtig hulpmiddel dat het werk van het stafbureau kan verrijken. Binnen de context van SWV Helmond–Peelland PO draagt AI bij aan het realiseren van passend onderwijs, mits het bewust, transparant en zorgvuldig wordt ingezet. Dit beleidsplan biedt een gezamenlijk kader voor verantwoord gebruik, met ruimte voor innovatie én bescherming van onze waarden.

Bijlage:

Toelichting op AI en algoritmen

AI is een verzamelnaam voor technologieën die taken kunnen uitvoeren waarvoor normaal gesproken menselijke intelligentie nodig is. Denk aan het herkennen van patronen, het voorspellen van gedrag of het genereren van tekst. Binnen AI onderscheiden we:

- **Generatieve AI:** systemen die zelfstandig nieuwe inhoud kunnen maken, zoals teksten of afbeeldingen.
- **Niet-zelflerende algoritmen:** vaste rekenregels die bijvoorbeeld bepalen of iemand recht heeft op een voorziening.
- **Zelflerende algoritmen (machine learning):** systemen die zichzelf verbeteren op basis van data.

Veel toepassingen die als 'AI' worden gepresenteerd, zijn in feite vaste algoritmen zonder leervermogen. Dit beleidsplan maakt daarom expliciet onderscheid tussen generatieve AI, voorspellende algoritmen en andere vormen van geautomatiseerde besluitvorming.

Toelichting op de EU AI Act, Gids AI-verordening en Onderwijs Orakel-gids

- **EU AI Act:** Dit is de eerste Europese wet die regels stelt voor het ontwikkelen, gebruiken en verhandelen van AI-systemen. De wet deelt AI-toepassingen in vier risicocategorieën (onaanvaardbaar, hoog, beperkt en minimaal risico) en stelt eisen aan transparantie, veiligheid en mensenrechten. Voor onderwijsorganisaties betekent dit dat AI alleen mag worden ingezet voor ondersteunende taken, nooit voor besluitvorming over leerlingen.
- **Gids AI-verordening:** Deze gids van de Nederlandse overheid helpt organisaties zoals SWV's om te bepalen of hun AI-gebruik onder de EU AI Act valt. De gids bevat vier stappen: risico bepalen, vaststellen of het systeem AI is, rol bepalen (aanbieder of gebruiker), en verplichtingen in kaart brengen. De gids is beschikbaar via rijksoverheid.nl.
- **Onderwijs Orakel-gids:** Deze gids biedt praktijkvoorbeelden en richtlijnen voor verantwoord gebruik van AI in het onderwijs. De focus ligt op AI-geletterdheid, ethiek, transparantie en menselijk toezicht. De gids benadrukt dat AI een hulpmiddel is en geen vervanger van menselijk oordeel. Meer informatie is te vinden via onderwijsorakel.nl.

Bias in het kader van AI betekent dat een algoritme systematisch bevooroordeelde beslissingen neemt. Dit gebeurt vaak onbedoeld, doordat de data waarmee het AI-systeem is getraind bepaalde voorkeuren, uitsluitingen of stereotypen bevat. Bias kan leiden tot ongelijke behandeling, bijvoorbeeld in het onderwijs, bij het toekennen van ondersteuning of het interpreteren van leerlinggegevens.

Voorbeelden van bias:

- Een AI-systeem dat namen genereert voor een Nederlandse klas, maar alleen typisch Nederlandse namen toont en geen namen met een migratieachtergrond.
- Een algoritme dat vaker ondersteuning toekent aan jongens dan aan meisjes, omdat de trainingsdata vooral casussen van jongens bevatte.
- Een chatbot die beter reageert op formeel taalgebruik, waardoor laaggeletterde ouders minder goed geholpen worden.

Waarom is bias belangrijk in dit beleid? Binnen SWV Helmond-Peelland PO werken we met diverse leerlingpopulaties en gevoelige informatie. Bias in AI kan leiden tot uitsluiting, verkeerde

interpretaties of ongelijke toegang tot ondersteuning. Daarom is het voorkomen van bias een kernprincipe in dit beleidsplan. We kiezen bewust voor transparante, controleerbare AI-toepassingen en zorgen voor menselijk toezicht bij elke stap.

De **EU AI Act** heeft directe gevolgen voor het AI-beleid van onderwijsorganisaties zoals SWV Helmond-Peelland PO.

Wat betekent de risicoclassificatie van de EU AI Act voor AI-beleid?

De EU AI Act deelt AI-systemen in vier risicocategorieën:

Risico	Voorbeeld	Implicatie voor beleid
Onaanvaardbaar risico	Manipulatie, social scoring, emotieherkenning bij leerlingen	Verboden – deze toepassingen mogen niet worden gebruikt.
Hoog risico	Leerlingvolgsystemen, automatische toetsbeoordeling, toegang tot onderwijs	Streng eisen – transparantie, menselijk toezicht, documentatie, risicoanalyse verplicht.
Beperkt risico	Chatbots, virtuele assistenten	Transparantieplicht – gebruikers moeten weten dat ze met AI communiceren.
Minimaal risico	Tekstsuggesties, samenvattingen	Toegestaan – basisregels zoals controle en vermelding van AI-gebruik volstaan.

Voor SWV Helmond-Peelland PO betekent dit:

- **Geen gebruik van AI voor besluitvorming over leerlingen** (zoals TLV's of plaatsing).
- **Wel gebruik van AI voor tekststructurering, inspiratie en beleidsvoorbereiding**, mits:
 - Geen persoonsgegevens worden ingevoerd.
 - AI-uitkomsten worden gecontroleerd.
 - AI-gebruik wordt transparant vermeld.
- **Jaarlijkse evaluatie** van AI-gebruik en risico's.
- **Gebruik van goedgekeurde, veilige AI-tools.**
- **Scholing van stafbureau-medewerkers** in AI-geletterdheid.